

בְּרַכָּה לַחֲוֵזָה

לחג יובלו של ח. נ. ביאליק.

ום הצום עשרה בטבת היה לנו השנה ליום חג גדול: בו מלאו חמשים שנה לגדל החוזים שלנו. לחיים-נחמן ביאליק. בנוהג שבעולם, כשמגיע חג יובלו של סופר מעבירים קו ומסכמים את סכום פעולותיו בספרות. מעריכים את יצירותיו שיצר ואת השפעתו שהשפיע על בני הדור. לביאליק אין לעשות ככה. ערכו הספרותי של ביאליק אינו כבר ענין לימי חג בלבד. כל יום ויום אנו מעריכים אותו, שהרי ממלא הוא את חיינו הלאומיים כולם ואין מקום פנוי ממנו. ביאליק נתקדש כבר קדושה לאומית ושמו בלבד מציין כבר ערך לאומי. כשמדברים על ספרות עברית, על תרבות לאומית, על כבודו של הלאום העברי ועל זהר תקוותיו בעתיד – תיכף ומיד צפה דמות-דיוקנו של ביאליק ומופיעה כסמל הלשון והתרבות, כסמל התחיה והנחמה.

מפני מה זכה ביאליק לשם תפארת גדול כזה? משום שהוא משורר גדול? – היו ויש משוררים גדולים בישראל. משום שהוא סופר שנון ובעל לשון עברית מחוטבת שיש? – היו ויש בישראל סופרים שנונים ובעלי לשון. מפני שהוא לתלמיד-חכם גדול? – היו ויש למדנים ותלמידי חכמים גדולים בעמנו. מפני שהוא אדם חביב ונחמד לבריות? – כמה בני אדם חביבים ונחמדים לבריות יש בעולם אף בימינו אלה העגומים, שארסי שנאה וקנאה וקלון-חברים מחלחלים בהם בכל פנה. אבל ביאליק הוא כל אלה ביחד – ועוד יותר מזה. בתור משורר ידע לחדור עד עומקה של הנפש הישראלית נגועת-מכאוב ועוני; ולא רק לנפשו של דור זה בלבד, אלא גם לנפשו של ה"הכל" ההיסטורי שלנו. בשירתו של ביאליק נשמעת אנחת כל הדורות כולם ותקות כל הדורות כולם. הוא נתן בטוי לצער האלם ולמשאת הנפש החבויה, שכנסת ישראל נושאת בלבה זה אלפי שנים. בתור סופר ובעל לשון קלט לתוך אוצרו את כל ירושת הדורות שלנו והעמידנו שוב בדרך הרחבה, שבו ספרותנו הולכת ומתפתחת זה שנות אלפים. בתור למדן ותלמיד חכם שולט בכל עושר רכושנו התרבותי, האיר לבנו להבין שאין שלשלת הזהב שלנו נפסקת, אלא הולכת ומתגדלת מדור לדור, למרות כל הפגעים שהוסבו לנו מידי הזמן האכזר. ובתור אדם חביב ונחמד ידע להתהלך עם בני אדם וכגדולתו – ענותנותו.

ביאליק אינו רק המשורר והסופר הגדול בדורו, אלא גם האח הגדול, האב והפטרוני במשפחתנו, הראש והראשון בכל התחלה ספרותית, הדואג ונושא בעול בכל דבר הנוגע לספרות ולסופרים ולכל עניינינו התרבותיים. אין לצייר שום מוסד במקצוע זה, שלא יהיה ביאליק עומד בראשו או לפחות עומד על גבו ומדריכו. וכל כך הורגלנו לראות אותו בראש ולבקש תמיד עצתו והדרכתו, עד שאנו מטריחים אותו פעמים רבות בדברים שלא היה כדאי להטריחו בהם. אבל ביאליק איננו סרבן ביותר ונענה תמיד לכל אשר יקראוהו – כי אין גבול לחוש האחריות, המקנן בלבו הגדול של האדם הגדול, וכנראה כלל הוא נוקט בידו: מוטב להטריח את היחיד אשר פעמים לחנם ובלבד שלא יוזקו עסקי הכלל אף פעם. כפלא ממש עומד לפנינו ביאליק בחושו הער והמתרונן תמיד לעסקי צבור ולעניינים לאומיים-כלליים, בתוך יתר אנשי הרוח והאמנות שלנו, שעל הרוב מתכוצים הם לתוך פנתם המיוחדת ודבר אין להם עם העולם היהודי הרחב.

על-כן נעשתה אישיותו של ביאליק סמל הלאומיות העברית, מרכז לכל ענייני הרוח שלנו, "תל שהכל פונים אליו". ובבוא יום החג של יובל שניו, מצא את כל הלבבות ערים ומצפים ליום זה. לא חגו של ביאליק בלבד הוא, כי אם חגנו אנו כולנו, חג לאומי במיטב מובנה של מלה זו.

מהי הברכה, שאנו יכולים לברך ביום זה את האדם הברוך מן האלהים והמבורך יום בפי כל אחיו בני עמו? את עצמנו נברך: יהי רצון שיאריך ביאליק ימים בתוכנו, שיאזרהו אלהי ישראל כחות חדשים ומחודשים בכל יום, למען יעמוד עוד ימים רבים על משמרתו, משמרת הקודש והכבוד בעמו, ויוסיף לפכות לנו שפע טובה ואור ממקור נפשו העשירה, שפע של ברכה לאומית, של חזון ומחשבה לאומית, ויזכה לראות בנחמה, שאליה הוא נושא את נפשו כל ימיו.

אין הדור יתום, כשביאליק שרוי בתוכו. יהי נא אלהים עמו כאשר היה וישמרהו לנו לאורך ימים.